

”Olen saanut mahdollisuuden parempaan tulevaisuuteen.”

TYÖPAJATOIMINNAN SOVARI 2024: KESKEISET VALTAKUNNALLISET TULOKSET

Reetta Pietikäinen, Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Sisällys

Tiivistelmä	3
Sovari-mittari kuvaa työpajatoiminnan vaikutuksia	3
Valmentautujien kokemuksia työpajatoiminnan toteutuksesta	5
Valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen työpajajakson aikana	5
Valmentautujien kuvauksia työpajatoiminnan vaikutuksista	9
Valmentautujien näkemyksiä työpajatoiminnan kehittämistarpeista	13
Sovariin vastanneet valmentautijat	17

Tiivistelmä

- Sovari-mittari kuvaa työpajatoiminnan **laatua** ja **sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia** valmentautujien omien kokemusten avulla.
- Työpajojen Sovari 2024 -kyselyyn vastasi yhteensä **5 157** valmentautujaa.
- Omat Sovari-tuloksensa sai **131** työpajaa ja **255** työpajayksikköä tai -ryhmää.
- Sovari-tulokset osoittavat, että **työpajatoiminta on valmentautujille merkityksellistä**: se saa vastaajilta **hyvän kokonaisarvion** 4,4 (asteikolla 1–5) ja **valmentautujien motivoituminen toimintaan on vahvaa** (4,5). Tämä kuvaa toiminnan **yleistä onnistumista**.
- Työpajatoiminnan toteutusta ja laatua arvioidaan Sovarissa *työtehtävien ja osallisuuden, yhteisöllisyyden sekä työ- ja yksilövalmennuksen* osa-alueilla.
- Sovari-tulokset osoittavat, että **kokonaisvaltainen valmennus on työpajatoiminnan keskeinen vahvuus**. Valmentautijat antoivat korkeat arviot etenkin työvalmennukselle (4,5 asteikolla 1–5) sekä yksilövalmennukselle ja henkilökohtaiselle tuelle (4,4).
- **Valmentautijat näkevät työpajatoiminnan toimivana ratkaisuna tukea tarvitseville**: vastaajista 97 % suosittelee työpajatoimintaa työttömälle kaverilleen.
- Sosiaalista vahvistumista tarkastellaan Sovarissa *itsetuntemuksen, arjenhallinnan, sosiaalisten taitojen, opiskelu- ja työelämävalmiuksien sekä elämänhallinnan* alueilla.

1. Tulosten mukaan suurella osalla valmentautujista on tarve tukeen kaikilla sosiaalisen vahvistumisen osa-alueilla. Vastaukset osoittavat, että **valmentautujien tuen tarpeisiin pystytään työpajoilla vastaamaan**: enemmistö koki saaneensa melko tai erittäin hyvin tukea kaikilla osa-alueilla.

- Valmentautujista **94 % koki sosiaalista vahvistumista** ainakin yhdellä osa-alueella.
- Myönteisiä edistysaskelia on koettu erityisesti **opiskelu- ja työelämävalmiuksissa** (86 % valmentautujista) ja **arjen asioiden hallinnassa** (84 %). Tulokset osoittavat, että **sosiaalinen vahvistuminen on työpajatoiminnassa laaja-alaista**.
- Valmentautujien näkemykset toiminnan kehittämistarpeista liittyvät työpajan tarjoamiin **tehtäviin ja osallisuuteen, toiminnan organisointiin ja resursseihin, työ- ja yksilövalmennukseen sekä yhteisöllisyyteen**. Osa myös toivoi, että työpajatoimintaa markkinoitaisiin enemmän ja sen resursseja vahvistettaisiin, jotta toiminta olisi mahdollista entistä useammalle.
- Sovarin avoimet vastaukset tuovat esille sosiaalisen vahvistumisen kokonaisvaltaisuutta työpajajakson aikana. Valmentautujien kuvaukset osoittavat, että työpajatoiminta voi toimia merkittävän **elämänmuutoksen mahdollistajana erityisesti silloin, kun valmentautuja on ollut haavoittuvassa elämäntilanteessa**.

Sovari-mittari kuvaa työpajatoiminnan vaikutuksia

SOVARI – SOSIAALISEN VAHVISTUMISEN MITTARI on työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuuden mittari. **Sovari kuvaa työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia**

nuorten ja valmentautujien omien kokemusten avulla. Sovarin tuottama tieto täydentää tilastollista dataa nuorten ja valmentautujien sijoittumisesta koulutukseen, työhön ja muihin palveluihin.

Sovari-mittarin avulla saadaan valtakunnallisesti yhdenmukaista ja vertailtavaa tietoa, jota hyödynnetään palveluiden kehittämisessä sekä niiden merkityksen ja tarpeen osoittamisessa päättäjille ja muille sidosryhmille. Nuorten ja valmentautujien osallistuminen Sovari-kyselyyn myös varmistaa, että heidän näkemyksensä otetaan toimintaa kehitettäessä huomioon. Tämä vahvistaa heidän osallisuuttaan.

Sovarin ylläpidosta vastaa Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) tuella. Mittari perustuu anonyymiin nettikyselyyn. Sovari tuottaa organisaatiokohtaisia, alueellisia ja valtakunnallisia tunnuslukuja sekä nuorten ja valmentautujien omin sanoin kuvaamia kokemuksia toiminnan vaikutuksista. Sovari on ollut käytössä vuodesta 2016 ja se on juurtunut hyvin etsivään nuorisotyöhön ja työpajoille.

Työpajatoiminnan Sovari sisältää kaksi arviointiosiota:

2. työpajatoiminnan **toteutuksen** arvioinnin ja
3. sen **vaikutusten** arvioinnin **sosiaalisen vahvistumisen** näkökulmasta.

Sovari-kyselyn ensimmäisessä osiossa valmentautajat arvioivat työpajatoiminnan **toteutusta ja laatua**. Keskeisiä osa-alueita tässä ovat **1) työtehtävät ja osallisuus**, **2) yhteisöllisyys** sekä **3) työ- ja yksilövalmennuksessa** tarjottu ohjaus ja tuki (kuvio 1). Nämä ovat kolme keskeistä kulmakiveä, joihin sosiaalinen vahvistaminen työpajatoiminnassa perustuu.

Kuvio 1. Työpajatoiminnan toteutuksen arviointiteemat Sovarissa.

Sovari-kyselyn toisessa osiossa valmentautajat arvioivat **sosiaalisen vahvistumisen kokemuksiaan** työpajakakson aikana viidellä osa-alueella. Valmentautuja arvioi, onko hän kokenut muutosta sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueilla palvelujakson aikana ja minkä suuntaista muutos on ollut.

Sovari-mittarin **sosiaalisen vahvistumisen** osa-alueita ovat **1) itsetuntemus**, **2) sosiaaliset taidot** ja **3) elämänhallinta** (kuvio 2). Lisäksi osa-alueisiin kuuluvat **4) arjen asioiden hallinta** ja **5) opiskelu- ja työelämävalmiudet**, joissa sosiaalinen vahvistuminen ilmenee käytännössä arjessa suoriutumisena sekä etenemisenä opintojen ja työelämän poluilla.

Kuvio 2. Sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet Sovarissa.

- Työpajojen Sovari 2024 -kyselyyn vastasi vuoden aikana yhteensä 5 157 valmentautujaa.
- Omat Sovari-tuloksensa sai 131 työpajaa ja 255 työpajayksikköä tai -ryhmää.

Tässä raportissa esitellään työpajojen keskeiset valtakunnalliset Sovari-tulokset vuodelta 2024. Raportissa kuvataan ensin valmentautujien näkemyksiä työpajatoiminnan toteutuksesta ja laadusta. Tässä käsitellään myös työpajatoiminnan suositeltavuutta valmentautujien näkökulmasta sekä valmentautujien tuen tarpeita ja tuen saamista työpajatoiminnassa. Tämän jälkeen tarkastellaan valmentautujien kokemaa sosiaalista vahvistumista työpajajakson aikana. Sen jälkeen tuodaan esille valmentautujien omin sanoin kirjoittamia kuvauksia työpajatoiminnan tarjoamista kokemuksista. Lopuksi nostetaan esille valmentautujien näkemyksiä työpajatoiminnan kehittämiskohteista.

Valmentautujien kokemuksia työpajatoiminnan toteutuksesta

Työpajatoiminnan toteutuksen ja laadun arviointi

SOVARI-MITTARILLA TUOTETAAN tietoa työpajatoiminnan **laadusta ja sosiaalista vahvistumista edistävien periaatteiden toteutumisesta**. Myönteiset kokemukset **työtehtävissä, osallisuudessa, yhteisöllisyydessä ja valmennuksessa** rakentavat perustaa sosiaaliselle vahvistumiselle. Onnistuminen työpajan tehtävissä ja myönteisen palautteen saaminen ryhmän muilta jäseniltä ja valmentajilta tuottavat valmentautujalle tunteen, että hänet hyväksytään omana itsenään. Vahvistuneet käsitykset omista kyvyistä, työpajayhteisössä pärjääminen sekä kannustava valmennus edistävät tavoitteisiin pyrkimistä ja oppimista.¹

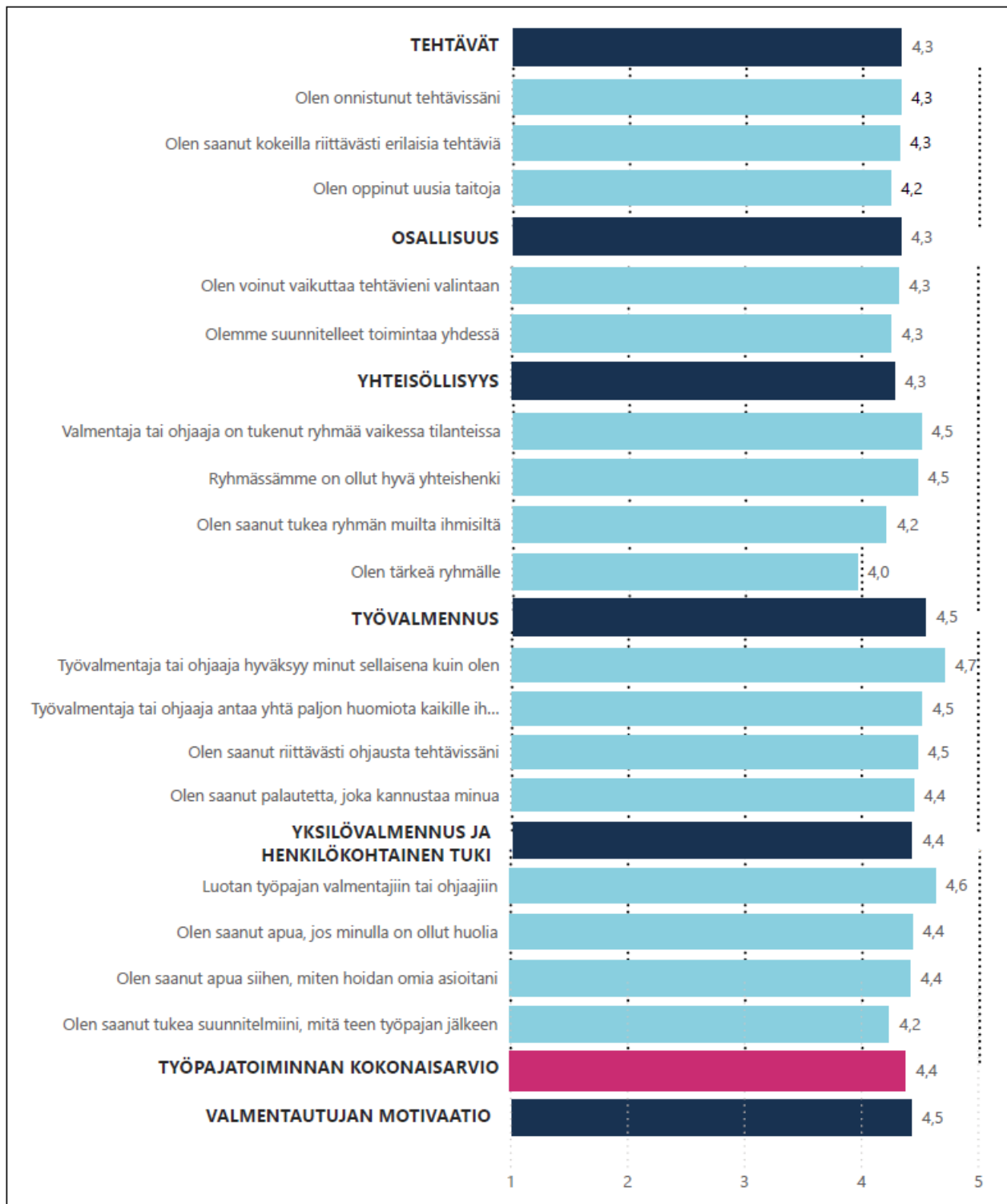
Valtakunnallisten Sovari 2024 -tulosten mukaan hyvän työpajatoiminnan periaatteet toteutuvat työpajoilla melko tai erittäin hyvin. Sovari-tulokset osoittavat, että työpajatoiminta on yleisesti laadukasta. Työpajatoiminta saa valmentautujilta hyvän kokonaisarvion 4,4 asteikolla 1–5 (kuvi 3). Parhaimpiin arvioihin ylsivät työvalmennus (4,5) sekä yksilövalmennus ja henkilökohtainen tuki (4,4). Työtehtäville ja

¹ Ks. Sovarin opaskirja: http://www.tpy.fi/site/assets/files/1372/tyopajatoiminnan-ja-etsivan_sovari-mittari_verkko-pdf.pdf

toiminnalle annettiin 4,3, osallisuuden toteutumiselle 4,3 ja työpajan yhteisöllisyydelle 4,2. Valmentautujien motivoituminen toimintaan on vahvaa (4,5).

Toimintaperiaatteiden, jotka ovat saaneet keskiarvon 4,1–4,5, voidaan katsoa toteutuneen työpajatoiminnassa hyvin ja kyse on toiminnan vahvuudesta². Sovari 2024 -tuloksissa lähes kaikki valtakunnallisen aineiston arviot sijoittuvat tälle välille. Keskiarvo 3,6–4,0 merkitsee, että arvioitu periaate toteutuu kohtalaisesti, ja toiminnassa voi olla tältä osin kehittämistarpeita. Vuonna 2024 mitkään arviot eivät enää jääneet alle 4,0 keskiarvon, ja vuosien kuluessa työpajatoiminnan toteutus ja laatu on kehittynyt myönteisesti.

² <https://www.intory.fi/materiaalipankki/tyopajatoiminnan-ja-etsivan-nuorisotyön-vaikuttavuus-työkaluna-sosiaalisen-vahvistumisen-sovari-mittari/>

Kuvio 3. Työpajojen Sovari 2024 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien työpajatoiminnan toteutukselle antamien arvioiden keskiarvot asteikolla 1–5 (N=3883).

Työpajatoiminnan kokonaisarvio ja valmentautujien motivaatio toimintaan

- Työpajatoiminnan vahva kokonaisarvio (4,4) ja valmentautujien korkea motivaatio (4,5) osoittavat toiminnan yleistä onnistumista.
- Valmentautujat kokevat työpajatoiminnan kokonaisuutena varsin positiivisesti, mikä kuvastaa toiminnan tärkeää merkitystä heidän elämässään. Korkea motivaatio lisää valmentautujien sitoutumista ja heidän kykyään hyödyntää työpajatoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia.
- **Valmentautujien vahva motivaatio ja hyvä kokonaisarvio kertovat, että työpajatoiminta koetaan tarpeita vastaavana.** Tämä osoittaa, että toiminta tavoittaa kohderyhmänsä onnistuneesti.

Työpajan tarjoamat tehtävät ja toiminta

- Valmentautujat arvioivat työpajan työtehtäviä ja toimintaa positiivisesti. Työpajat ovat onnistuneet tuottamaan valmentautujille hyvin onnistumisen kokemuksia (4,3). Valmentautujat arvostavat myös tehtävien monipuolista kokeilua (4,3) ja työpajan mahdollistamien uusien taitojen oppimista (4,2).
- **Tulokset osoittavat, että työpajojen tehtävät tukevat hyvin valmentautujien omien vahvuuksien löytymistä, osaamisen ja taitojen kehittymistä sekä itsetuntoa.** Valmentautujille on järjestetty sopivan haastavaa toimintaa ja työtehtäviä.
- Osa valmentautujista hyötyisi edelleen toiminnan ja työtehtävien tarjoamien oppimismahdollisuuksien laajentamisesta.

Työpajatoiminnassa mahdollistuva osallisuus

- Osallisuus tehtävien suunnitteluun (4,3) ja toiminnan valintaan (4,3) saa valmentautujilta hyvät arviot.
- **Tulosten mukaan valmentautujat kokevat työpajatoiminnassa vaikuttamisen mahdollisuuksia ja osallisuutta.** Tämä vahvistaa osallistujien tunnetta siitä, että heidän mielipiteensä ja valintansa ovat arvokkaita. Se myös tukee heidän toimijuuttaan ja vahvistaa aktiivista kansalaisuutta.
- Osalla työpajoista osallistumisen syventämistä voisi kehittää esimerkiksi antamalla valmentautujille vielä enemmän vastuuta päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa.

Työpajatoiminnan yhteisöllisyys

- Työpajaryhmien hyvä yhteishenki (4,5) ja valmentajilta saatu tuki vaikeissa tilanteissa (4,5) korostuvat positiivisesti ja saavat valmentautujilta vahvat arviot. Ryhmässä itsensä tärkeäksi tunteminen (4,0) saa valmentautujilta kuitenkin aineiston matalimman arvion.
- **Tulokset kuvastavat työpajatoiminnan yhteisöllisyyden kokemuksia vahvistavaa luonnetta. Yhteenuuluvuuden tunne ja kokemus siitä, että kuuluu johonkin ryhmään, vähentävät yksinäisyyttä, vahvistavat hyvinvointia ja tukevat mielenterveyttä.** Hyvä ryhmähenki ja vertaistuen saaminen parantavat osaltaan myös valmentautujien vuorovaikutustaitoja ja kykyä toimia ryhmässä. Työpajatoiminnan yhteisöllinen luonne ennaltaehkäisee nuorten syrjäytymistä.
- Kaikki valmentautujat eivät kuitenkaan aina tunne itseään tärkeiksi ryhmässä. Sovari-vastausten mukaan valmentautujat kokevat itsensä tärkeäksi silloin, kun heillä on jotain tärkeää annettavaa

ryhmälleen, esimerkiksi he voivat auttaa tai opastaa toisiaan. Osa valmentautujista voi kokea, että he eivät vielä oman haastavan elämäntilanteensa takia pysty tähän. Itsensä tärkeäksi kokemisen vahvistamiseen onkin tärkeää kiinnittää huomiota. Osa valmentautujista voisi hyötyä esimerkiksi siitä, että yksilön roolia yhteisissä projekteissa korostetaan ja valmentautujille annettavaa myönteistä palautetta lisätään.

Työvalmennus

- **Tulokset osoittavat, että työvalmennus on yksi työpajatoiminnan vahvimista osa-alueista ja sen vahvuuksista.** Työvalmentajien kannustava palaute ja riittävä ohjaus (4,4) saa hyvät arviot ja työvalmentajien hyväksyntä sellaisena kuin valmentautuja on (4,7) korkeat arviot.
- **Työpajojen työvalmennus tarjoaa turvallisen ympäristön, joka tukee osallistujien itseluottamusta, omien vahvuuksiensa löytämistä sekä oppimista ja osaamisen kertymistä.** Hyväksyvä ja kannustava ympäristö on keskeinen elementti valmentautujien yksilölliselle kasvulle. Valmentajat toimivat tukipilareina, jotka mahdollistavat oppimisen ja onnistumisen tunteet.
- Työvalmennus auttaa valmentautujia löytämään omaa ammatillista suuntautumistaan. Se myös rakentaa työelämävalmiuksia ja varmistaa, että valmentautujilla on konkreettisia taitoja ja osaamista työmarkkinoille siirtyessään. Tämä edistää heidän integroitumistaan työelämään.

Yksilövalmennus ja henkilökohtainen tuki

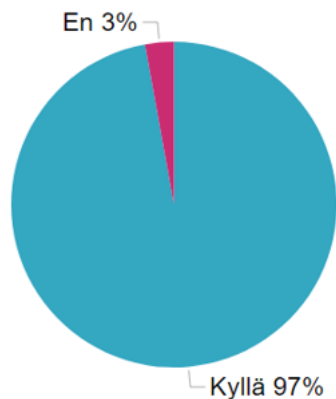
- Henkilökohtainen tuki omien asioiden hoitamisessa (4,4) arvioidaan hyväksi ja valmentajiin luottaminen (4,6) erinomaiseksi. Suunnitelmallisuus ja tuki työpajan jälkeisiin vaiheisiin (4,2) jää hieman alemmas, mutta hyvälle tasolle.
- **Sovari-tulokset osoittavat, että työpajojen yksilövalmennus vastaa hyvin valmentautujien tarpeisiin ja on yksi työpajatoiminnan vahvuuksista.** Henkilökohtaisen tuen hyvät arviot korostavat kokonaisvaltaisen työotteen merkitystä. Valmentautujien tarpeet, kuten elämäntilanteiden moninaiset haasteet, sosiaalisen tuen puute ja mielenterveyshaasteet, saavat työpajatoiminnassa huomioita. **Yksilöllinen tuki luo valmentautujille turvallisuuden tunnetta ja auttaa heitä hallitsemaan arjessa kokemiaan haasteita sekä tukee jatkopoluille siirtymistä.** Tämä edistää valmentautujien kokonaisvaltaista hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä.
- Osa valmentautujista hyötyisi vielä vahvemmassa tuesta jatkopolkujen rakentamisessa ja siirtymävaiheissa eteenpäin, oli kyseessä valmentautujan tarpeiden ja tavoitteiden mukaan sitten koulutus, työllistyminen tai muu jatkopolku.

Työpajatoiminnan laatua tuottavat elementit kiteytyvät seuraaviin asioihin, joihin valmentautajat ovat erityisen tyytyväisiä:

- Hyväksytyksi tuleminen sellaisena kuin on
- Luottamus työpajan valmentajiin
- Valmentajalta saatu tuki ryhmän vaikeissa tilanteissa
- Yhteishenki ryhmässä
- Valmentajien antaman huomion tasapuolisuus ryhmässä
- Ohjauksen riittävyys työtehtävissä

Työpajatoiminnan suositeltavuus

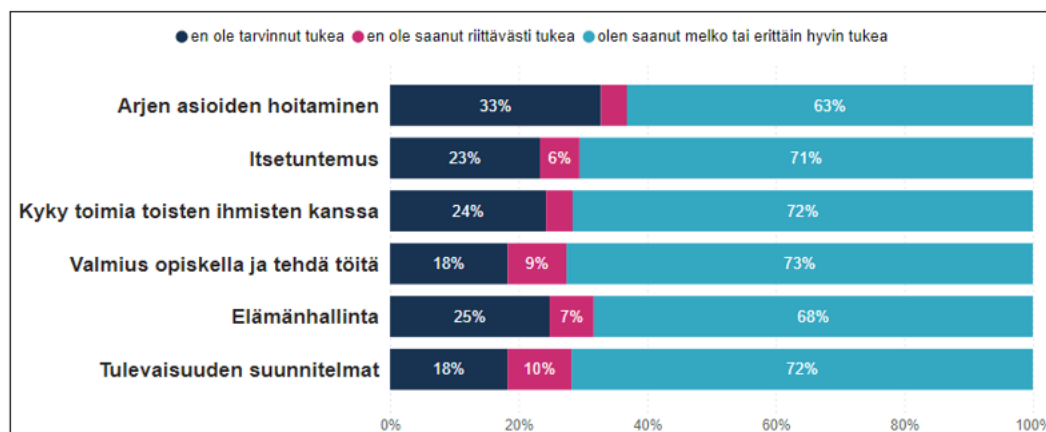
- **97 % valmentautujista suosittelee työpajatoimintaa työttömälle kaverilleen** (kuvio 4). Korkea suositeltavuus on osoitus siitä, että valmentautijat kokevat toiminnan hyödylliseksi ja merkitykselliseksi. Työpajatoimintaan ollaan kokonaisuutena tyytyväisiä. **Valmentautijat myös näkevät sen toimivana ratkaisuna työttömille, jotka tarvitsevat tukea.**
- Vain 3 % vastaajista ei suosittele työpajatoimintaa, mikä on marginaalinen osuus. Tähän ryhmään kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota: se voi auttaa tunnistamaan yksittäisiä kehityskohteita tai tarpeita, joihin ei ole pystytty vastaamaan. Näihin liittyviä kokemuksia voi löytyä esimerkiksi Sovari-kyselyn avoimista vastauksista.
- Korkea suositeltavuus osoittaa kuitenkin, että työpajatoiminta on valmentautujien keskuudessa laajasti arvostettua ja **valmentautijat kokevat sen auttaneen heitä elämänsä eri osa-alueilla.**

Kuvio 4. Työpajojen Sovari 2024 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien näkemys työpajatoiminnan suositeltavuudesta muille nuorille (N=5094).

Valmentautujien tuen tarve ja tuen saaminen työpajajakson aikana

Sovarissa kartoitetaan työpajatoimintaan osallistuneiden valmentautujien arvioita eri osa-alueilla saamastaan tuesta työpajajakson aikana. Tulokset kertovat sekä tuen tarpeista että onnistumisista tuen tarjoamisessa (kuvio 5).

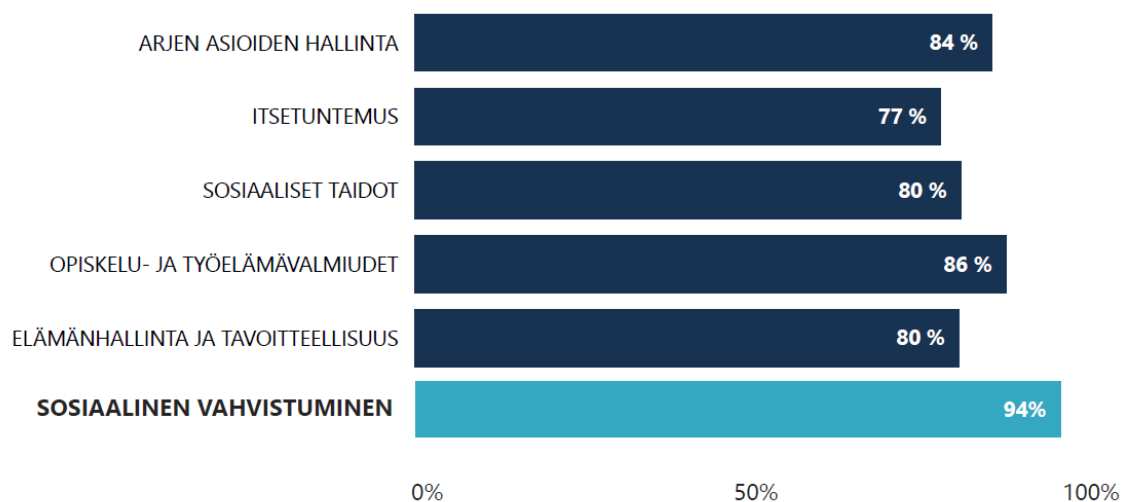
Kuvio 4. Työpajojen Sovari 2024 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien kokema tuen tarve ja tuen saaminen työpajajakson aikana (N=5091).

- **Sovari-tulokset osoittavat, että työpajojen valmentautujien tuen tarpeet ovat moninaisia ja suurella osalla on tarve tukeen kaikilla sosiaalisen vahvistumisen osa-alueilla. Tämä kuvastaa työpajatoiminnan kohderyhmän haastavaa elämäntilannetta ja kokonaisvaltaisia yksilöllisiä tarpeita.** Suurimmat tuen tarpeet liittyivät valmiuteen opiskella ja tehdä töitä, kykyyn toimia toisten ihmisten kanssa sekä tulevaisuuden suunnitelmiin.
- Vaikka osa valmentautujista ei kokenut tarvetta esimerkiksi arjen asioiden hoitamiseen liittyvään tukeen, suuri osa valmentautujista hyötyy selkeästi valmennuksesta myös sen osalta.
- **Tuen saanti on yleisesti hyvällä tasolla työpajatoiminnassa: enemmistö koki saaneensa melko tai erittäin hyvin tukea kaikilla osa-alueilla.** Valmentautijat ovat saaneet hyvin tukea yleisimmin valmiuksiin opiskella ja tehdä töitä (73 %), tulevaisuuden suunnitelmiinsa (72 %), sekä kykyyn toimia toisten ihmisten kanssa (72 %). Myös itsetuntemukseen (71 %) ja elämänhallintaan (68 %) liittyviin tuen tarpeisiin on pystytty vastaamaan.
- Riittämättömäksi koetun tuen osuus oli suhteellisen pieni (4–10 %) kaikilla osa-alueilla. Eniten riittämättömäksi koettua tukea liittyi tulevaisuuden suunnitelmiin (10 %) ja valmiuteen opiskella ja tehdä töitä (9 %). Vähiten riittämätöntä tukea koettiin ja arjen asioiden hallinnassa (4 %) ja kyvyssä toimia toisten ihmisten kanssa (4 %). **Osa valmentautujista hyötyisi kuitenkin nykyistä vahvemmassa tuesta etenkin tulevaisuuden suunnitteluun sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksiin.** Näin varmistetaan, että jokainen valmentautuja saa tarvitsemansa tuen ja edistetään heidän etenemistään omilla tavoitteillaan.
- **Sovari-tulokset osoittavat, että työpajatoiminta tarjoaa laadukasta tukea ja pystyy vastaamaan kohderyhmänsä moninaisiin tarpeisiin onnistuneesti.** Oikea-aikainen ja tarpeisiin kokonaisvaltaisesti vastaava tuki vahvistaa hyvinvointia, ehkäisee syrjäytymistä ja tukee sijoittumista koulutukseen ja työhön.

Valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen työpajajakson aikana

VALTAKUNNALLISTEN SOVARI 2024 -TULOSTEN mukaan lähes kaikki työpajojen valmentautijat ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista työpajajakson aikana (kuvio). Työpajatoiminta tukee valmentautujien hyvinvointia ja toimintakykyä kokonaisvaltaisesti. **Jopa 94 % valmentautujista kokee sosiaalista vahvistumista ainakin yhdellä osa-alueella.**

- **Tulokset osoittavat, että työpajatoiminta tarjoaa valmentautujille valmiuksia arjenhallintaan, itsetuntemukseen, sosiaalisiin taitoihin, koulutukseen ja työelämäänsä sekä elämänhallinnan ja tulevaisuuden tavoitteiden saavuttamiseen.** Tämä kertoo työpajatoiminnan onnistumisesta tavoitteissaan.

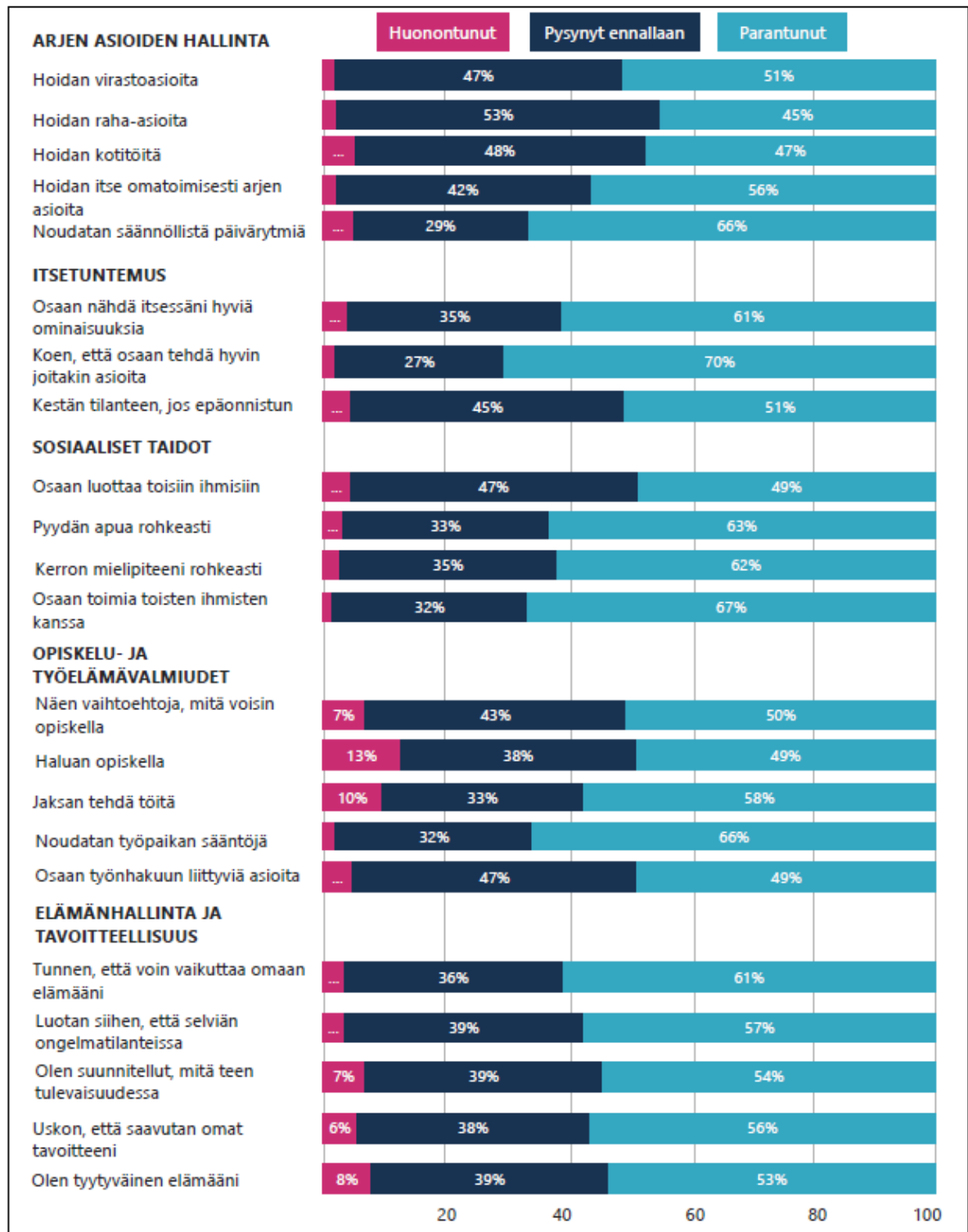

Kuvio 6. Työpajojen Sovari 2024 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien kokema sosiaalinen vahvistuminen työpajajakson aikana (N=4848).

Useimmat valmentautijat ovat kokeneet sosiaalista vahvistumista useilla eri osa-alueilla samanaikaisesti. Tulokset kertovat sosiaalisen vahvistumisen laaja-alaisuudesta ja eri osa-alueiden yhteydestä toisiinsa: koetut edistysaskeleet yhdellä saralla liittyvät edistymisen kokemuksiin myös muissa elämäntaidoissa. Myönteisiä edistysaskelia on koettu erityisesti **opiskelu- ja työelämävalmiuksissa** (86 % valmentautujista) ja **arjen asioiden hallinnassa** (84 %). Myönteistä muutosta on tapahtunut useimmilla valmentautujilla myös **elämänhallinnassa ja tavoitteellisuudessa** (80 %) ja **sosiaalisissa taidoissa** (80 %). Useat valmentautijat kokevat myös **itsetuntemuksensa** (77 %) vahvistuneen työpajajakson aikana.

- **Opiskelu- ja työelämävalmiuksien** merkittävä parantuminen osoittaa, että työpajatoiminta tarjoaa valmentautujille käytännönläheisiä oppimismahdollisuuksia sekä opinnoissa ja työelämässä tarvittavia taitoja. Tämä tukee heitä jatkopoluille koulutukseen ja työhön siirtymisessä sekä opintojen suorittamisessa ja työelämään kiinnittymisessä.
- **Arjen asioiden hallinnan** selkeä kohentuminen kuvaa sitä, että työpajatoiminta tukee konkreettisesti niitä arjenhallinnan perustaitoja, jotka ovat kriittisiä valmentautujien hyvinvoinnille ja itsenäiselle elämälle. Monen kohdalla parannukset päivärytmistä arjen tehtävien hoitamiseen ovat edellytyksiä koulutukseen ja työhön kiinnittymiselle.
- **Elämänhallinnan ja tavoitteellisuuden** vahvistuminen kertoo siitä, että työpajatoiminnassa saadun tuen avulla valmentautijat ovat voineet rakentaa tulevaisuuden suunnitelmiaan ja asettaa omia tavoitteitaan. Valmentautijat kokevat aiempaa vahvemmin, että he voivat vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja heillä on siihen tarvittavia resursseja.
- **Sosiaalisten taitojen** kohentuminen osoittaa, että työpajatoiminta vahvistaa valmentautujien vuorovaikutustaitoja ja kykyä toimia ryhmässä. Tämä tukee valmentautujien integroitumista yhteisöihin opinnoissa ja työelämässä sekä laajemmin yhteiskuntaan.
- **Itsetuntemuksen** vahvistuminen merkitsee sitä, että työpajatoiminnan avulla osallistujien kyky tunnistaa omia vahvuuksiaan ja luottaa itseensä on vahvistunut. Itsetuntemuksen kehitys on tärkeää erityisesti heille, jotka ovat pitkään olleet koulutuksen ja työelämän ulkopuolella ja

etsivät omaa suuntaansa. Itsentuntemuksessa koetut edistysaskeleet eivät kuitenkaan ole niin yleisiä kuin muissa sosiaalisen vahvistumisen osa-alueissa.

Kuvio 5. Työpajojen Sovari 2024 -kyselyyn vastanneiden valmentautujien kokemat muutokset sosiaalisessa vahvistumisessa työpajajakson aikana (N=5129).

- Konkreettisesti edistyminen **arjen asioiden hallinnassa** on merkinnyt useimmiten **päivärytmin parantumista** (66 % valmentautujista) ja monen kohdalla myös **omatoimisuuden lisääntymistä arjen asioiden hoitamisessa** (56 %) (kuvio 7). Tämä kertoo siitä, että työpajatoiminta tukee hyvin arjen sujuvuutta, mutta osa valmentautujista voi hyötyä nykyistä vahvemmasta tuesta esimerkiksi talous-asioiden hoitamisessa.
- **Itsetuntemuksen** kohentuminen on tarkoittanut erityisesti vahvistumisen tunnetta siinä, että **osaa tehdä hyvin joitakin asioita** (70 %) ja **näkee itsessään hyviä ominaisuuksia** (61 %). Työpajatoiminta vahvistaa selkeästi osallistujien itsetuntoa ja kykyä tunnistaa omat vahvuutensa, mikä tukee omien suunnitelmien selkiytymistä ja jatkoluille pääsemistä. Huomiota voitaisiin kuitenkin kiinnittää vielä vahvemmin valmentautujien onnistumisten ja epäonnistumisten kokemusten reflektointiin.
- **Sosiaalisten taitojen vahvistuminen** viittaa etenkin parantuneeseen **kykyyn toimia toisten ihmisten kanssa** (67 %) sekä **rohkeuteen pyytää apua** (63 %) ja **tuoda esille omia mielipiteitä muiden ihmisten kesken** (62 %). Tämä kuvastaa sitä, että työpajatoiminta tukee kykyä vuorovaikutukseen ja vahvistaa yhteisöllisyyttä ja sosiaalista integraatiota. Huomiota voitaisiin kuitenkin kiinnittää siihen, että luottamus toisiin ihmisiin vahvistuisi vielä laajemmalla joukolla valmentautujia.
- **Opiskelu- ja työelämävalmiuksissa** koetut myönteiset muutokset ilmenevät **selkeimmin työelämän sääntöjen noudattamisessa** (66 %) ja **työtehtävissä jaksamisessa** (58 %) sekä **opiskeluun liittyvien vaihtoehtojen selkiytymisessä** (50 %). Pieni (13 %) osa valmentautujista näyttää kokevan opiskeluhallukkuutensa heikentyneen, ja tähän ryhmään kannattaa kiinnittää erityistä huomiota. Näissä vastaajissa on todennäköisesti enemmän vanhempia valmentautujia. Aiemmilta vuosilta tiedetään, että aikuisilla myönteiset muutokset painottuvat enemmän työelämätaitoihin kuin opiskeluun. Samoin pieni osa (10 %) kokee työntekoon liittyvän jaksamisensa heikentyneen. Koettuun työkykyyn ja työssäjaksamiseen sekä niiden tukemiseen on tärkeää kiinnittää entistä vahvemmin huomiota. Kokonaisuudessaan työelämä- ja opiskeluvälineiden vahvistuminen on olennaista työllistymisen ja kouluttautumisen edistämisen sekä työttömyyden ehkäisyn kannalta.
- **Elämänhallinnan ja tavoitteellisuuden** parantuminen on merkinnyt ennen kaikkea sitä, että valmentautuja kokee entistä vahvemmin **voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä** (61 %). Lisäksi on vahvistunut **luottamus ongelmista selviämiseen** (57 %) sekä usko siihen, että saavuttaa omat tavoitteensa (56 %). Osa valmentautujista hyötyisi vielä konkreettisemmasta tuesta tulevaisuuden suunnitelmien tekemiseen. Luottamuksen vahvistuminen ja omaan elämäntapaan vaikuttaminen tukee pitkäjänteisesti valmentautujien hyvinvointia ja osallisuutta yhteiskunnassa ja ehkäisee syrjäytymistä.

Työpajatoiminnan vaikuttavuus rakentuu erityisesti seuraaville sosiaalista vahvistumista tuottaville tekijöille:

- vahvistunut kokemus omasta osaamisesta (70 %)
- vahvistunut kyky toimia toisten ihmisten kanssa (67 %)
- päivärytmin parantuminen (66 %)
- parantanut työelämän sääntöjen noudattaminen (66 %)
- lisääntynyt rohkeus pyytää apua toisilta ihmisiltä (63 %)
- lisääntynyt rohkeus kertoa oma mielipide (62 %)

Valmentautujien kuvauksia työpajatoiminnan vaikutuksista

SOVARI-KYSELYSSÄ VALMENTAUTUJIA PYYDETÄÄN kertomaan omin sanoin, **mitä hyviä kokemuksia työpajatoiminta on heille antanut**. Tässä lähes 4000 vastauksen aineistossa osa kuvasi työpajatoiminnan antia muutamalla ytimekkäällä sanalla ja osa useilla lauseilla varsin monisanaisesti.

Vastauksissa tulivat vahvasti esille kaikki sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet. Tyypillisesti vastauksissa nousee esille **edistysaskeleita useilla sosiaalisen vahvistumisen osa-alueilla samanaikaisesti**, ei vain yhteen teemaan rajautuen. Vastaukset ovat osoitus sosiaalisen vahvistumisen kokonaisvaltaisuudesta ja moninaisuudesta työpajajakson aikana. Monet valmentautajat kertoivat myös yksittäisistä **konkreettisista taidoista ja valmiuksista, joissa he olivat kehittyneet** ja joita he olivat oppineet työpajalla. Seuraavaan on poimittu vastauksia sosiaalisen vahvistumisen eri osa-alueitten mukaisesti.

Itsetuntemuksen vahvistuminen

Monet valmentautajat kuvaavat saaneensa työpajalta ymmärrystä siitä, mikä heille on merkityksellistä. Työpajatoiminta on tukenut valmentautujien itsetuntemusta **auttamalla heitä tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan**. Se myös vahvistaa itseluottamusta ja kykyä olla oma itsensä. Tämä antaa valmiuksia oman suunnan hakemiselle ja tukee jatkopolkujen rakentamista.

- Sovari-vastaukset osoittavat, että työpajatoiminta tarjoaa tilaa itsetutkiskelulle ja mahdollistaa omien vahvuuksien ja kykyjen löytämisen. Tämä on erityisen tärkeää nuorille, joilla aiemmat kokemukset ovat voineet murentaa käsitystä omasta osaamisestaan ja mahdollisuuksistaan. **Työpajalla valmentautajat saavat rohkeutta toteuttaa omia toiveitaan sekä ottamaan tarvittavia askeleita tavoitteisiinsa pääsemiseksi**. Itsetuntemuksen vahvistuminen luo perustaa sisäiselle motivaatiolle ja oman tulevaisuuden rakentamiselle.

”Olen löytänyt aivan uusia puolia ja kiinnostuksen kohteita itsestäni/itselleni.”

”Olen saanut uudenlaista luottamusta omiin kykyihini.”

”Olen löytänyt uusia vahvuuksia.”

”Olen saanut tukea ohjaajilta omien kykyjen kehittämiseen ja niiden vahvistamiseen. Olen saanut tukea omien mielenkiinnon kohteiden edistämiseen.”

”Olen löytänyt itsestäni uusia vahvuuksia, joita en ehkä aiemmin osannut ajatella vahvuutena. Luottamus itseeni sekä muihin ihmisiin on hieman parempaa kuin ennen, ja koen saaneeni hyvin valmiuksia tulevaisuutta varten.”

Sosiaalisten taitojen vahvistuminen

Valmentautajat kertovat vastauksissaan, miten heidän **vuorovaikutustaitonsa ja kykynsä olla muiden ihmisten ovat vahvistuneet** työpajajakson aikana. Monet kuvaavat rohkaistuneensa kertomaan oman mielipiteensä ja **toimimaan aktiivisena ryhmän jäsenenä**. Hyväksyvä ja yhteisöllinen ilmapiiri on tukenut heidän hyvinvointiaan. Työpajatoiminta tarjoaa vertaistukea, lievittää sosiaalista ahdistusta ja tuo valmentautujille uusia ihmissuhteita. Moni on saanut työpajalta myös ystäviä.

4. Sovari-aineisto osoittaa työpajan toimivan yhteisönä, jossa osallistujat voivat turvallisesti harjoitella vuorovaikutusta ja ryhmätyötaitoja. **Työpajatoiminnan yhteisöllinen luonne vahvistaa sosiaalisia taitoja ja antaa tunteen yhteisöön kuulumisesta.** Tämä on merkityksellistä, sillä monella valmentautujalla on taustallaan ulkopuolisuuden kokemusta, yksinäisyyttä ja lamauttaviakin kiusaamiskokemuksia. Työpajatoiminta vahvistaa sosiaalista osallisuutta ja luottamusta toisiin. Tämä edistää jatkossa valmentautujien kiinnittymistä myös muihin yhteisöihin, kuten kouluun tai työpaikkaan.

”Se on antanut minulle tilaisuuden olla sosiaalinen ja se on helpottanut sosiaalista ahdistumistani.”

”Sain kokea elämäni ensimmäisen kerran kuuluvani ryhmään enkä ole kokenut kiusaamista koko valmennuksen aikana. Olen saanut elämään positiivisia kokemuksia ja tunteen siitä, että olen tärkeä osa ryhmää. Koen myös, että tämä on minunalani ja jatkan opintoja samalta alalta.”

”Työpaja on parantanut vuorovaikutustaitojani todella paljon. Se on saanut minut pois ns. erakoitumisesta ja elämään luovuttamisesta.”

”Olen saanut paljon kavereita, ja olen tuntenut kuuluvani joukkoon ensimmäistä kertaa pitkään aikaan. Olen kehittynyt arjen toimien kanssa, luovuudessa ja taiteessa. Sosiaaliset taidot ovat kehittyneet, ja tunnen enemmän itsevarmuutta.”

”Toimia muiden ihmisten kanssa, nähdä heitä ja oppia luottamaan niihin ja käsittelemään traumoja. Ryhmässä hyvä yhteishenki ja turvallinen olo.”

”Olen oppinut olla enemmän sosiaalinen ja oppinut luottamaan ihmisiin paremmin. Olen saanut elämänhalua paljon paremmaksi ja katson elämää paljon positiivisemmiksi. Ilman tätä toimintaa tällä en olisi siinä missä olen nyt, ja siitä olen todella kiitollinen.”

Arjenhallinnan vahvistuminen

Moni valmentautuja kuvaa, että heillä ollut vaikeuksia saada rytmiä arkeensa esimerkiksi mielenterveysongelmien, pitkittyneen työttömyyden tai muun elämänhallinnan haasteen vuoksi. Työpajan **säännöllinen aikataulu ja tehtäviin liittyvät vastuut ovat tukeneet valmentautujia rakentamaan päivittäisiä rutiineja, jotka edesauttavat muuta elämänsuunnittelua**. Usea vastaaja toi esille, että työpaja on antanut syyn nousta sängystä. Työpajatoiminta on konkreettisesti tukenut aamuhäämmisiä, ruokarytmiä ja kodista huolehtimista, vahvistanut voimavaroja, auttanut raha- ja virastoasioissa sekä mielekkään vapaa-ajan viettämisessä. Monen kohdalla se on vaikuttanut myönteisesti myös riippuvuuksien hallintaan.

- **Sovari-vastaukset osoittavat, että työpajatoiminta auttaa vuorokausirytmien ja toiminnallisen arjen rakentamista ja ylläpitoa.** Työpajatoiminta tukee valmentautujia arjenhallinnan perustaitojen kehittämisessä, kuten päivärytmien ja arkisten rutiinien ylläpitämisessä. Arjen sujuvuuden parantamisen kautta se myös vahvistaa toimintakykyä ja hyvinvointia sekä tukee tavoitteiden saavuttamista.

”Se on antanut säännöllisyyttä ja arkirytmisiä elämään.”

”Vuorokausirytmisi säilyy paremmin, kun kolmena päivänä viikossa työ alkaa kello 8. Sosiaaliset kontaktit ovat hyvä terapia ihmiselle kuin ihmiselle. Tällainen säännöllinen päivätyö pitää mielen virkeänä. Keskustelee arjen asioista jokapäiväisessä työssä.”

Säännöllisemät ruokailuajat ja unirytmisi on paljon parempi nyt. olen tullut vähän sosiaalisemmaksi ja kädentaidot ovat kehittyneet.”

”Työpaja on antanut syyn nousta sängystä ja ylläpitää arkirytmisiä paremmin kuin ennen.”

”Olen löytänyt itselleni mielekästä tekemistä myös vapaa-ajalleni ja saanut arkirytmien toimimaan sujuvasti. Rutiinit ovat palautuneet ja aamuinen myöhästelyni on vähentynyt huomattavasti. Mielestäni löydän arjesta pieniä hyviä positiivisia asioita helpommin ja suoriudun arjen haasteista paremmin, kuin ennen.”

”Tekemistä tyhjiiin päiviin, valmiutta päästä uudestaan opiskelemaan ja mahdollisesti töihin. Tukee päihteettömyyttä ja että arki pysyy kasassa.”

”Suurimpana päivärytmien ylläpitäminen, lisäksi työpaja on lisännyt itseluottamusta sosiaalisissa tilanteissa ja luottamusta omaan kykyyn toimia kaikenlaisten ihmisten kanssa.”

Opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistuminen

Monet valmentautijat ovat olleet pitkään työttömänä ja keskeyttäneet opintonsa. **Työpaja tarjoaa mahdollisuuden onnistumisen kokemuksiin, osaamisen lisäämiseen ja uusien taitojen oppimiseen.** Etenkin käytännön työtehtävät ja niihin liittyvä valmennus sekä tuki omien tulevaisuuden suunnitelmien pohtimiseen koetaan hyödyllisiksi. Tämä lisää rohkeutta hakeutua eteenpäin ja parantaa työllistymis- ja kouluttautumismahdollisuuksia. Työpajatoiminta tarjoaa osallistujille uusia polkuja työelämään ja koulututukseen. Useat vastaajat ovat myös suorittaneet tutkinnon osia työpajajaksonsa aikana. Työpajatoiminta lisää valmentautujien valmiuksia kohdata työmarkkinoiden ja koulutusjärjestelmän vaatimukset. **Työpaja on tarjonnut monelle mahdollisuuden vahvistaa työkykyä, toiminut matalan kynnyksen työssäkäyntimahdollisuutena ja selkiyttänyt ammatti- ja uravaihtoehtoja.**

- Sovari-tulokset osoittavat, että **työpajat toimivat merkittävänä siltana ulkopuolisuudesta opintoihin ja työelämään.** Ne antavat konkreettisia koulutukseen ja työelämään tukevia valmiuksia ja vahvistavat uskoa omaan pystyvyyteen. Näillä kokemuksilla on suuri vaikutus siihen, millaisia valintoja valmentautijat tekevät tulevaisuudessa ja miten he pystyvät siirtymään koulutukseen tai työelämään.

”Työpaja on tarjonnut mahdollisuuden työskennellä ja/tai edistää työtehtäviä, joita tahdon tehdä tulevaisuudessa. Olen saanut lisää näyttöä portfoliooni ja valmentajani on toiminut hyvänä palautteen antajana.”

”Olen varmaankin kehittynyt tietojenkäsittelyn alalla, koska olen suorittanut sen alan opintoja kuntouttavassa työtoiminnassa.”

”Hyvää on se, että sain suoritettua työpajalla tutkinnon osat ja näytöt. Olen kehittynyt asiakaspalvelussa ja vuorovaikutustilanteissa.”

”Olen saanut työpajalta selkeyttä tulevaisuuteni suhteen ja vahvistusta, että haluan autoalalle opiskelamaan/töihin. Olen myös tehnyt uusia tuttavuuksia, ja saanut selkeän suunnitelman opiskelun hakua varten.”

”Mahdollisuuden suorittaa keskeneräisiä opintoja.”

”Tulin pajalle etsimään itselleni tulevaisuuteen suuntaa, saada tietoa opiskelupaikoista ja työmahdollisuuksista, näihin kaikkiin tunnen saaneeni todella paljon apua ja olen löytänyt itselleni uutta suuntaa ja tulevaisuuden kuvan.”

”Olen saanut lisää työkokemusta ja sain työpaikan.”

Elämänhallinnan vahvistuminen

Monet valmentautujat kuvaavat toiveikkuuden lisääntymistä, kykyä säädellä omaa kuormitustaan ja tehdä omaan elämäänsä liittyviä valintoja. **Työpaja tarjoaa paitsi konkreettisia välineitä arjen rakentamiseen, myös tilaa sisäiselle muutokselle – kuten luottamuksen kasvulle, itsetunnon vahvistumiselle ja tulevaisuuden suunnittelulle.** Elämänhallinnalla viitataan siihen, että ihminen voi vaikuttaa omaan elämäänsä ja tehdä valintoja, jotka vievät kohti omia päämääriä. Työpajatoiminta vahvistaa toimijuutta, omien rajojen ja voimavarojen tunnistamista sekä kykyä tehdä asioita omien tavoitteiden eteen.

- **Sovari-vastaukset osoittavat, että työpajatoiminta vahvistaa osallistujien kokemusta omasta elämänhallinnastaan eli luottamusta siihen, että pärjää elämässään ja erilaisten haasteiden edessä.** Tämä kasvattaa myös uskoa siihen, että omaa elämää voi ohjata ja suunnata mielekkäästi. Työpajatoiminnan yksilöllinen tuki auttaa valmentautujia asettamaan omia tavoitteita ja vahvistaa heidän minäpystyvyyttään.

”Olen oppinut arkiryhtiin pajajakson kautta. Olen myös saanut oman elämän suuntaa ja alkanut työskentelemään kohti tavoitteitani.”

”Työpaja on täysin muuttanut elämäni. Pelkään, missä tilanteessa olisin, jos en kävisi täällä, varsinkin, jos mietin omaa päihdetaipuvuutta. Olen löytänyt itteeni, ja avasin taidot mistä en ollut tietoinen, ja nyt mulla on isot unelmat ja tavoitteet, joitten eteen teen kaiken. Hain opiskelupaikkoja ja kehittynyt taidoissa ja ihmisenä paljon.”

"Pystyn kertomaan helpommin oman mielipiteeni sekä uskon, että pystyn saavuttamaan omia tavoitteitani. Koen myös, että osaan tehdä joitakin asioita hyvin sekä että voin vaikuttaa omaan elämään ja minulla on väliä."

"Voimaa etsiä uutta suuntaa."

"Oon oppinut luottamaan enemmän itseeni ja vaikka kaikki ei heti aina onnistuisi, niin se ei maailmaa kaada. Hyvä ilmapiiri ja mukavat ihmiset täällä mahdollisti turvallisen paikan oppia. On luottavaisempi fiilis lähteä jatkamaan tästä eteenpäin."

"Mulle paja on ollut tosi täyttävä kokemus, ja voisin jäädä vaikka loppu elämäksi tonne, mutta jatkan nyt kouluun niinku kuuluu."

Valmentautujien näkemyksiä työpajatoiminnan kehittämistarpeista

SOVARI-KYSELYSSÄ VALMENTAUTUJIA PYYDETÄÄN kertoamaan omin sanoin, millaisia miten työpajan toimintaa voitaisiin kehittää ja millaisia huonoja kokemuksia työpajatoimintaan on liittynyt. Nämä ovat jokaisen työpajan omissa Sovari-tuloksissa erityisen tärkeitä käsiteltäviä palautteita. Ne antavat pohjaa toiminnan kehittämiseksi ja sen suuntaamiselle vastaamaan yhä paremmin valmentautujien tarpeita.

Valtakunnalliset tulokset osoittavat, että **valmentautijat ovat pääosin työpajatoimintaan tyytyväisiä ja toiminnan kehittämistarpeet vaihtelevat työpajoittain**. Moni valmentautuja tuo esille, että on vaikea vastata, miten työpajatoimintaa voitaisiin parantaa, koska he **kokevat sen omalla kohdallaan niin antoisaksi**. Osa myös toivoi, että **työpajatoimintaa markkinoitaisiin nykyistä enemmän**, jotta useampi löytäisi sinne. Myös **parempaa rahoitusta peräänkuulutettiin, jotta toiminta olisi mahdollista entistä laajemmin**. On myös huomattava, että jotkut nostivat esille, että toiminta on tarpeellista, eikä siitä saa leikata tai lakkauttaa sitä.

"En osaa yhtää sanoa, minun mielestä se on hyvä näin."

"Jos olisi mahdollisuus jakaa tietoa pajoista laajemmin, jotta enemmän ihmisiä kuulisi, että tällainen asia kuin paja on olemassa."

"Parempi rahoitus olisi hyvä, jotta työpaja voisi tarjota palveluitaan useammalle tarvitsevalle ihmiselle."

"Eipä varmaan muuten, kuin että hallitus voisi lopettaa pajatoiminnan rahoituksesta leikkaamisen."

Valmentautujien näkemykset toiminnan kehittämistarpeista voi jäsentää **työpajan tarjoamiin tehtäviin ja osallisuuteen, toiminnan organisointiin ja resursseihin, työ- ja yksilövalmennukseen** sekä

yhteisöllisyyteen. Seuraavaan on koottu, millaisia epäkohtia valmentautujat ovat havainneet työpajatoiminnassa tai mitä asioita he kehittäisivät työpajalla.

Valmentautujien esille nostamat kehittämisenäkökohdat voivat antaa kaikille työpajoille tärkeää tietoa siitä, mihin työpajatoiminnassa on syytä kiinnittää huomiota ja millaiset asiat vaikuttavat valmentautujien tyytyväisyyteen.

Työpajan tarjoamat tehtävät ja osallisuus

Kehittämisehdotukset liittyvät usein käytännönläheisiin asioihin: tekemisen sisältöön sekä toiminnan resursseihin ja organisointiin. Monet valmentautujat kaipasivat vaihtelua arkeen ja mahdollisuutta kokeilla erilaisia työtehtäviä. Vastaukset osoittavat, että valmentautujat arvostavat tehtäviä, jotka tuovat merkityksellisyyttä arkeen ja kasvattavat osaamista.

Osa valmentautujista kaipaava työpajatoiminnalta nykyistä monipuolisempia toimintaa, vaihtelevuutta sekä tehtäviä, jotka vastaavat entistä paremmin heidän omia kiinnostuksenkohteitaan. Työpajojen tarjoama toiminta koetaan yleisesti mielekkääksi ja hyödylliseksi. Osassa vastauksista nousee esille, että tehtävät voisivat myös valmentaa vahvemmin työelämän vaatimuksiin. Osa toivoo myös laajempia valinnanmahdollisuuksia tehtävien suhteen. Jotkut valmentautujat tuovat esille, että he haluaisivat vaikuttaa vahvemmin siihen, mitä työpajalla tehdään. Toisaalta moni myös totesi, että jo tällä hetkellä vaikuttamismahdollisuudet ovat varsin hyvät.

”Päästä tekemään eri asioita, kokeilemaan eri juttuja. Itse olen päässyt olemaan vain yhdessä paikassa.”

”Enemmän vaihtoehtoja tekemiselle.”

”Työpajan toimintaa voisi kehittää siten, että nuorille kerrotaisiin entistä enemmän niistä vaihtoehtoista, mitä työpajalla voi tehdä. Olisi myös kiva, jos olisi kausittain vaihtuvia projekteja enemmän.”

”Enemmän mahdollisuuksia itse valita ja vaikuttaa mitä päivässä tapahtuu.”

Toiminnan organisointi ja resurssit

Valmentautujat kokevat, että toiminta on pääosin sujuvaa ja saavutettavaa. Osa valmentautujista toivoo kuitenkin pidempiä työpajajaksoja. **Tulokset osoittavat, että työpajatoiminnassa olisi tarvetta pidemmille valmennusjaksoille ja joustavuudelle, kun määritellään jakson kesto kunkin valmentautujan tarpeiden mukaan.** Kyse on usein työpajalle ohjaavan tahon linjauksista, ei valmennushenkilöstön päätöksistä.

Useat vastaajat nostivat esiin arjen toiminnan puitteita, kuten tiloja, välineitä ja henkilöstöresursseja. Nämä toiminnan perusedellytykset vaikuttavat merkittävästi työpajajakson sujuvuuteen ja sen koettuun arvoon. On selvää, että työpajatoiminnan resurssit tuovat tehtäville ja toiminnalle reunaehdot. Jotkut vastaajista myös viittasivat tähän ja peräänkuuluttivat toiminnalle enemmän rahoitusta. Jotkut peräänkuuluttavat myös selkeämpää tiedonkulkua ja sisäistä viestintää sekä ennakkoivampaa suunnittelua.

”Antamalla lisää aikaa olla työpajajaksolla.”

"Pajajakso voisi olla pidempi kuin vain 6 kk."

"Paremmat tilat olisi tarpeen."

"Lisää työntekijöitä, eli lisää rahaa."

"Paremmat koneet"

"Tiedonkulku paremmaksi."

Yhteisöllisyys

Valmentautujat kokevat työpajatoiminnan yhteisöllisen luonteen tärkeäksi. He arvostavat ilmapiiriä, jossa jokainen voi kokea olevansa hyväksytty. **Osa kuitenkin toivoo vielä vahvempaa panostamista ryhmähengen ja yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistamiseen.** Haasteet ryhmadynamiikassa tai yhteisten pelisääntöjen noudattamisessa ovat joidenkin vastaajien kohdalla voineet heikentää yhteisöllisyyden kokemusta. Yhteishenkeä ja yhteisöllisyyttä toivotaan lisäävän esimerkiksi järjestämällä enemmän ryhmäyttävää toimintaa, yhteistä tekemistä ja sosiaalisia aktiviteetteja. Tämä vahvistaisi kuuluvuuden tunteita ja osallisuutta entistä laajemmin.

"Kommunikaatioharjoituksia, tai muita yhteishenkeä tai yhteisöä tiivistäviä harjoituksia voisi kokeilla."

"Enemmän ryhmäytymistä ja yhteisiä retkiä/toimintaa."

"Lisää yhteisiä aktiviteetteja halukkaille."

"Enemmän ryhmätyöskentelyä ja yhteisiä töitä."

"Jotain yhteishenkeä kohottavaa, positiivinen vaikutus ilmapiiriin."

"En osaa sanoa, ryhmähenki on todella tärkeää ja kannustavaa, keskittyisin sen ylläpitämiseen jatkossa ihmisten vaihtuessa."

Työ- ja yksilövalmennus

Työpajatoiminnan yksi keskeisistä vahvuuksista rakentuu kokonaisvaltaiselle ja yksilölliselle valmennukselle. Vastausten perusteella **osa valmentautujista toivoo kuitenkin vielä enemmän yksilöllistä ohjausta ja tarpeeksi aikaa valmentajilta.** Vastauksista nousee **toiveita laajemmasta tuesta ja ohjauksesta etenkin perehtymisessä ja erilaisissa henkilökohtaisissa haasteissa.** Osa valmentautujista kaipaa konkreettisempaa tukea tulevaisuuden suunnitteluun, kuten koulutukseen tai työelämään siirtymiseen.

Myönteisiä kokemuksia nostetaan esille erityisesti silloin, kun valmentajia on riittävästi ja he pystyvät olemaan tarpeeksi ja aidosti läsnä. Hyvä suhde valmentajiin rakentuu luottamukselle ja yksilölliselle kohtaamiselle. Erityisesti heikossa asemassa olevat valmentautujat hyötyvät henkilökohtaisesta tuesta ja siitä, että heidän tilanteensa huomioidaan yksilöllisesti. Työ- ja yksilövalmennus on työpajatoiminnan ydintehtävä, ja sen vahvistaminen tukee valmentautujien tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan vaikuttavuutta. Valmentautujilla

on moninaisia henkilökohtaisen tuen tarpeita, joten työpajatoiminnassa on tärkeää turvata riittävät resurssit yksilövalmennukseen.

”Vähän parempi perehdytys.”

”Yksilöllistä arjen haasteista suoriutumista on mahdollista hieman kehittää, esimerkiksi pienten asioiden etukäteen suunnittelua henkilökohtaisten ongelmien kanssa.”

”Pajan ohjaajat voisivat keskustella useammin henkilökohtaisesti, jotta olisi helpompaa tuoda omia ongelmia ja huolia esille.”

”Lisää tulevaisuuden suunnittelua.”

”Voisi olla enemmän ohjaajia, että saisi vielä enemmän henkilökohtaisempaa avustusta missä ikinä ongelmia sitten onkaan.”

Työpajatoiminta tuottaa käänteentekeviä kokemuksia

Sovari-tulokset tuovat esille, että työpajatoiminta toimii **elämänmuutoksen mahdollistajana erityisesti silloin, kun valmentautuja on ollut haavoittuvassa elämäntilanteessa**. Työpajatoiminta saa kokonaisuutena hyvin myönteiset arviot valmentautujilta. Sovari-aineisto osoittaa, että **toiminta vastaa valmentautujien moninaisiin tarpeisiin ja sosiaalinen vahvistuminen on laaja-alaista**.

Osa valmentautujista kirjoitti Sovari-vastauksissaan laajoja kuvauksia siitä, millaisia kokemuksia työpajatoiminta on heille antanut ja miten työpajatoiminta on vaikuttanut heidän elämäänsä ja tulevaisuutensa rakentamiseen. Vastauksissa nousee esille se, miten monet asiat valmentautujien elämässä ovat edenneet hyvään suuntaan työpajajakson aikana. **Työpajatoiminta tuottaa käänteentekeviä kokemuksia:**

”Pajalle tullessani minulla ei ollut minkäänlaisia taitoja, joilla olisin voinut työllistyä, elämäni oli hyvin kaoottista, en saanut mitään aikaan, vaikka yritin, eikä minulla ollut minkäänlaista suuntaa elämälläni. Pajalta olen kuitenkin löytänyt useita taitoja, kiinnostuksen kohteita ja rutiineja, joiden myötä olen löytänyt suunnan elämälleni ja tiedän, mitä haluan tehdä. Olen saanut koulutuspaikan kone- ja tuotantotekniikan alalta. --- Olen paljon velkaa työpajoille, ja olen erittäin kiitollinen, että olen saanut mahdollisuuden päästä tänne. Jos en olisi päässyt tänne, minulla ei nyt olisi mitään, ja elämäni olisi edelleen epätoivoista kaaosta.”

Sovariin vastanneet valmentautujat

- Sovari 2024 -kyselyyn vastasi yhteensä 5 157 työpajojen valmentautujaa.
- Vastanneista 51 % oli miehiä, 39 % naisia ja 10 % oli muunsukupuolisia tai ei halunnut määritellä sukupuoltaan.
- Alle 29-vuotiaita nuoria oli vastanneista 67 %.
- Vastanneista 38 % oli suorittanut ammatillisen tutkinnon. 19 % ilmoitti, että ammatillinen koulutus tai lukio tai muu koulutus oli jäänyt kesken. Lukion oli suorittanut 13 % vastanneista. 17 % oli suorittanut pelkän peruskoulun. Ammatillisessa koulutuksessa, lukiossa tai muussa koulussa opiskeli 5 %. Korkeakoulututkinnon oli suorittanut 5 %.
- Työpajalla oli kuntouttavassa työtoiminnassa 39 %, työkokeilussa 30 %, ammatillisessa koulutuksessa, TUVA-koulutuksessa, koulutussopimuksella tai oppisopimuksella yhteensä 8 %, palkkatuella tai työsuhteessa 7 %, työpajasopimuksella 6 % ja sosiaalisessa kuntoutuksessa 4 % vastanneista.
- Vastanneista 26 % kävi työpajalla 3 kertana viikossa, 25 % 5 kertana viikossa, 23 % 4 kertana viikossa ja 18 % kahtena kertana viikossa.
- 33 % vastanneista oli aloittanut työpajalla 3–5 kk sitten, 25 % 6–11 kk sitten, 24 % 2 kk tai aiemmin ja 18 % vuosi sitten tai aiemmin.
- Sovarin käyttö kattaa koko maan melko tasaisesti.
- Sovarin lyhennettyyn kyselyyn (ei sisällä kysymyksiä työpajatoiminnan toteutuksesta) vastasi 22 % vastanneista.